

ለባም ህዝቢ ዝፈጠራ፣ንለባም ህዝቢ እትመርኡ፣ለባም ውድብ!!

/ብፀጋይ ሓድሽ welwalo_waw@yahoo.com መቐለ / 02-05-17

መሰረት እንተይሓዙ
ክንደይ ኣለና ኢሎም፣
ግናኹ ተሸኽሎም፣
ሽዕኣ ተፈጠሮም፣
ሽዕኣ ቅሂሞም፣
ፍረኦም የለን
ጥራሕ ይዝከር ሰሞም፣

ውድብና ህ.ወ.ሓ.ት. 42 ዓመታ መለኣ። ናብ'ዚ ክትበፀሕ ፅንኩርን ዕውትን ፈተናታት ሓሊፋ። ሕዚ እውን እቲ ፈተናን ዓውትን ጎና ጎኒ ተሸይዖ ኣለ። ቅድሚኣን ምስኣን 'ጠበቓ ህዝቢ ኢና' ኢሎም ጨራሪም ዝተፈጠሩ ውድባት ግና የለውን። ህ.ወ.ሓ.ት. 17 ዓመታት ልዕሊ ዓረር ዝጠንከረ ዕላማ ዓትዒታ ተቐሊሳ ናይ ኣፍሪካ ወታደራዊ ጉብለል ፋሽሽት ደርግ ፀራሪጋ። ንደርግ ዳኣ ኩብ ሃገረ ኢትዮጵያ ፀራረገቶ እምበር፣ ንዘመናት እናተኣሳሰረን ከም ድርዕቶ እናተለገበን ዝመፀ ከም ደርግ ብቅልፅም ጥራሕ ክኾነሉን ነዛ ሃገር ዘይጥዕም “ናይ ሓደ ቋንቋ፣ ሓደ ሃይማኖት ኣስገዳድ ሓደነት” ዝሓሰብ ኣጠማምታ ግና መለኣ ኣጥፊኣቶ ዝበሃል ኣይኮነን። /ኣብ'ታ ቅድሚ ኣዋርሕን ቅድሚኡ እውን ዝረኣያ ዝነበሩ ዕግርግራት ተግዚብናዮ ኢና፣/

ዕውት ዳግማይ ወያነ ዝወለዑ ኣናብስ ሰምዒት ዘይኮነስ ፍልጠትን ብሰለትን ተቐኒቶም እዮም ገሰገሶም። ትግራዊይ ምምሕዳራዊ በደል ክሳብ ዓንቀሩ በዒሉዎ። ፍትሒ ርትዒ ይዋሃበኒ እንተበለ መን ይሰማዓዮ። ባዕለይን ደቀይን ክንመሃር ክንመሓር ኢሉ እውን ዝላኦ እዝኒ ሓርማዝ ሂደታዎ። ዓይኒ መርፍኡ ዝጠፍእ ነገር። ዓምእ ፍትሕን ርትዕን ልምዓትን ብሰላማዊ መንገዱ ምስላጥ ኣብዩ። ደቁ ጀጋኑ ደቁ ሓሪፍም። ኣእዝን ዝላኦ ምስተለኮተ ናብ'ቲ ከም ኣማራፊ ዘይውሰድ ኣማራፊ ሰጊሮም። ቅድሚ ናብኡ ምብፅሖም ብሕቡእ መፅናዕቲ ኣካይዶም። መፅናዕቶም ብፅንዓት ክትግብርዎ ወሲኖም። ሕቶኦም መፍትሒኡ ሓንትን ሓደን ጥራሕ። ንሱ እውን ብረታዊ ተጋድሎ ምክያድ። ብረት ሂወት ከምዝበልፅ፣ስንክልና ኣካል ከምዘሰብ፣ ጥሪትን ንብረትን ከምዘፅኑ ጠፊኡዎም ኣይኮነን። ግን ድማ ካሊእ ኣማራፊ የለን። ዝኸፈል ከፊልካ ሃለዋት ምርግጋፅ፣ወይ እውን “የሻል” ኢልካ ከም ብሄር ምብራስ ኮይኑ እቲ ምርጫ።

እቲ ቀዳማይ ምርጫ ኣናህብ ደቁ ንህቢ ሰለዝኾኑ ኣይተቐበሉዎን ጥራሕ እንተይኮነስ ኣይሓሰብዎን እውን። ሰለዚ ብተኹሲ ብረት ሓርነት ምርግጋፅ ተገዲዶም ኣትዮምዎ። ዝኣተዎም ብዓወት ክዛዝምዎ ግድን እዩ። ሓራ ከውፅእዎ ኣንቁይም ዝወፈርሉ ህዝብን ክባቢን ቅድሚኡ መንን እንታይ ይመስል ምንባሩን ኣዕማኛም ክፅንዕዎ ኣለዎም። ምክንያቱ ነቲ ዘውጡዎ ቐጻሊ ሩሾ

ዝኸኛም ንሱ ስለዝኸኸ። ንሕሉፍ እንተፅንፀ ነቲ ወድቀት ኣሪፎም፣ ነቲ ጥንካረ ኣብሊሖም ክፅቅብዎን ናብ ተተካኢ ክሰግሩዎን ተኣማሚኖም።

ኣናብስ ኣናብር ካልኣይ ወያነ ካብቲ ሕሉፍ ዝሰነቐ ሰኒቕም ልዕሊ እምኒ ዓረ ዝጠንከረ ፅንዓት ተቐኒቶም መሪሾም። ካብ ተሞኲሮኦም እናተምሃሩን ኣብ ዘዕቕቡለን በዓትታት ዓዶም ኮይኖም ንዓለም እናንበቡን ፀበባ ዘይሕርብቶም መሃንዲሳት ለውጢ፣ ለባማት መለሰቲ ስልጣንን ሓፈሰቲ ደም ጥንታዎትን ዳሕረዎትን ወለዶም ንምኻን ነዊሕ ጊዜ ኣይወሰደሎምን።

ኣናብስ ኣናብር ካልኣይ ወያነ ዘእምኑ ጭብጥታት ሒዞምን ሰኒዶምን ንመስዋሰእትን ስንክልናን ድሉዊት ኮይኖም። ንባህሎምን ታሪኻምን ዝህብዎ ክብርን ናእዳን ይገርም። ንክብሮም ታሪኻምን ባህሎምን መንነቶምን ንዘሕሰርን፣ ፍትሕን ማዕርነትን ነፊት ብኣድልዎ ዝሰርሕን ይፀልኡ። ህዝቦም ቅድሚ ዓለማት ነይሩ ጭራ ኹለን ንዝሰርዖ መስፍናውን ድሒሩ ንዝተከከኦ ፋሽሽታውን ሰርዓታት ዘለዎም ፅልኣት ኣብ ቂም ዘይኮነስ ኣብ ሳይንሳዊ ትንታኒ ፖለቲካ ዝተደረኸ እዩ። በዚ እውን እዩ ብትረት ክምክትዎ ዝወሰኑ። ኣናብስ ደቂ ንህቢ ዝበልዎ ቀዳሞም መርኣዶ ኹይኖም የተግብርዎ። ህዝባውያን ኢና እናበሉ ህዝቢ ኣይብድሉን ኣየበሳብሱን፣ ሲሶ ንቐዳሲ፣ ሲሶ ንወዳሲ፣ ሲሶ ንሓራሲ እናበሉ ፍረ ድኻሙ ኣይመንዘዕዎን። ኣናብስ ኣናብር ካልኣይ ወያነ ዝተጋገዩ እንትገጥሞም ረጊሞም እንተይኮነስ ኣሪፎም መስመር ቅኑዕ ቻልሲ የንክሰዎ። ኣናብስ ኣናብር ካልኣይ ወያነ ውድቀት ቃልሲ ቀዳማይ ወያነ ብእግባቡ ተረዲእዎም ተንቲኖምዎ ካብ ጥንካርኡ ሰኒቕም ካብ ድኽመታቱ ተማሃሮሙሉ እዮም።

ስለዚ እውን ሰንቂ የብሎም ፅዋዊ.../ኩለንተናና ውፁዕ ህዝብና/ ትብል እምነት ተቐኒቶም፣ኣዝዮም ወሑዳት...የውራ ሕድረ ብዙሓት ወፁዓት ፀይሮም ካብ ዩኒቨርሲቲ፣ ከተማታት ናብ በረኻታት ትግራይ መሪሾም። ኣብ/ ታ ኣብ መንኮርኮር ታሪኽ በሪኽ እትነብር ለክቲት 11/1967 ዓ.ም ።

"...ኢትዮጵያ ትቕደም ዝብል ዕላማ ብምቅዋም ኣድማ ምግባር፣ ስራሕ ጠጠው ምባል፣ ብዘይፍቓድ ሰላማዊ ሰልፍን ኣኹባን ምክያድ፣ ብሓፈሻ ናይ ህዝቢ ሰላምን ፀጥታን ዝህውኽ ተግባር ምፍጻም ኣይፍቀድን።" ንዝብል ብራዕዲ ዝተመልኦ ዓፋኒ ደርጋዊ ኣዋጅ ኪዕዎም፣ ቦኳር ጥይት ሓርነት ኣብ ደደቢት ብምትኳስ ዳግማይ ዕዉት ወያነ ኣበሲሮም።

"...መሰል ርእሰ ውሳኔ ብሄራትን ብሄረሰባትን ክሳብ ምግንፃል ምርግጋፅ፣ ብህዝቢ ዝተመረፀ ህዝባዊ መንግስቲ ምትካል፣ ሰብኣውን ደሞክራሲያውን መሰላት ወፁዕ ህዝቢ ብዘይገደብ ክኸበር ምግባር፣ ፍትሓዊ መቐሎ መሬት ከካያድን ሓረስታይን ተጠቃማይ ፍርያቱ ክኸውን ምግባርን፣ ካብ ፅግዕተኝነት ናፃ ዝኸነ ሃገራዊ ኢኮኖሚ ምህናፅ፣..."

ዝብሉ ዕላማታት ክዕውቱ ኣብ ጣሻታትን በረኻታትን ዓዶም ዓሪጶም። ዝጨበጡዎ ርትዓዊ ዕላማ ንህዝብን ዓድን ይጠቅም ምኻን። ንምምሃርን ምስራፅን ዝተፈለለዩ ኣወዳድባታት ኣጣይሾም። ካብ ዘጠየኹዎም ወዳበታት ሓዲኡ ስርዓታዊ ስርሒት /07/ እዩ። ስርሒታት ስርዓት /07/ ብስፍሓት ብምጥቃም ብሕቡእ ኣብ ከተማ ዝነብር ህዝቢ ናይ/ቲ ዝተጀመረ ዕጥቃዊ ቃልሲ ዕላማ ንክርዳእን ነቲ ዕጥቂ ቃልሲ ክድግፍን ዓብዩ ምንቅስቓስ የካይዱ። ናይ/ቲ ህዝቢ ግንዛብን ደገፍን እናሰፍሐ ብዝኸደ መጠን እውን ምልመላ ኣባላት ብምክያድ ነቲ ሕቡእ ወዳበታት እናደገፈን እናጠንከረን ከይዱ።

ስርዓት ፋሽዝም ኣብ ዝዓሰለሉ ኩነታት ስርዓታዊ ስራሕቲ /07/ ምክያድ ኣዝዩ ከቢድ እዩ። ኣናብስ ተጋደልቲ ተ.ሓ.ህ.ት. ግን ፅንዓት ዕላማ ሒዞም ብብልሒ ክኢሎምዎ። ብሓደ ገፅ ፋሽሽዝም ኣሎ። ራዕድን ተስፋ ምቕራፅን ብምፍጣር ኣቢልካ መርብብ ስለላ ብምዝርጋሕ ህዝቢ ንምብርካኽ ብፀላኢ ዝገበር ምንቅስቓስ ኣብ ቦታኡ እዩ። ኣብ ከምዚ ዓይነት ኩነታት ኮይንካ ኣብ ከተማ ምቅላስ ብጣዕሚ ኣፀጋሚ እዩ። ካሊእ ድማ ሸዕኡ እተን ስርሒት ስርዓት ዝካየደለን ከተማታት ኣናእኸተይን እቲ ሰብ ሓደ ክልተ ኢልካ እትፈልጦ እዩ። ኣብ ሰፊሕ ከተማ ስርሒት ስርዓት ንምክያድ ዝሕሽ ኩነታት ይፈጥር፣ ኣብ ፀቡብቲ ከተማታት ግና ኣፀጋሚ እዩ።

ስለዚ እውን ኣብ/ዚታት ዘጋጥመካ ፀገም ንምሕላፍ እተካይዶ ተጋደሎን እትሰግሮም ፈተናታትን ኣዝዮም ከበድትን ኣሸገርትን እዮም። ነዞም ከበድቲ ፈተናታትን ሸግራትን ንምስጋር ምእንታን ክከኣል ድማ እቲ ስርዓት ካብ መጀመሪያ ጀሚሩ ሕቡእ ኮይኑ

ክቅፅል ዝኸኸል ሓይሊ እናፈለኻ ንስርዓታዊ ቃልሲ ዝምቹ ኩነታት ምፍጣር ዝብል ኣንፈት ተነጻፊ። እዚ ኮይኑ እውን እቲ ትንቀሳቅሱ ቦታ ፀቢብ ብምዃኑ ባህሪ መደብ ናብ ሓውሲ ግልፂ ክትከውን ይደፍኣካ። ደቂ ህዝቢ ነዝን ካልእን ተግባሮም ይቃሉሱ። ይሰንክሉ ይሰውኡ ግንክ ወይክ ደምብርፅ!! ብኸምዚ ዝኣመሰለ ተጋደሎ ቃልሲ 17 ዓመታት ብዓወቶም ተጠቓሊሉ።

ድሕሪ 1983 ዓ.ም

ሀ.ወ.ሓ.ት. ኣብነት ዝኾነ ወያኔ ዲሞክራሲ ስርዓት ብኣግባቡ ተግቢራን ኣብ ምትግባር እትርከብን ፅብፅባሕ ዓወት እሓፍሰን መስተንክራዊ ውድብ ኮይና። ሀ.ወ.ሓ.ት. ምዕራባውያን ዋሕስና ዝብልዎ ሊበራል ዲሞክራሲ ዝመሰረቱ ስርዓቶም ቁጠባዊ ቅልውላው ረውረው ኣሲሉ እንተናውዖ፣ ቁጠባዊ ጉዕዞኡ ዓቂቡ ምዃድ ናይ ዝኸኸለ ሃገርን ህዝብን እትመርኡ መርኣያ ውድብ ንምዃን ባቕዓ።

ሀ.ወ.ሓ.ት. ብኸነታት ለውጢ ኣየር ዝተዛብዐት ዓለም እትድሕነሉ ኣንፈት ዝሓበረትን ተቐባልነት ዝረኸቡ ዓለማውያን መራሕቲ ዘበርከተት ሰፈር ፍልጠትን ሊቃውንትን ዝኾነት ውድብ ምዃና ተሞኩሮኣ ዝቐሰሙ መራሕቲ ኣህጉርን ዓለምን መስኪሮም። ሀ.ወ.ሓ.ት. ኣብ ፅላል ሓንቲ ሃገር እናነበሩ ዘይፋለጡ ህዝብታት ዘፋለጠት “ ብዙሕነትና ሚሰጥር ፅባቕናን ሓይልናንን” ዝብል ናብ ግብሪ ዘሸረፈት ደጋጊምካ “ይካኣላ ዘይሕለላ፣” ኢልካ ኣወዲስካ ዘይትፀግባ ለባም ህዝቢ ዘፈጠራ ለባም ውድብ እያ።

ሀ.ወ.ሓ.ት. እዛ ሃገር ተጠቐማትሉ ዘይትፈልጥ ሃፍቲ ማይን፣ፋሰን ፀሓይን ናብ ዝብላዕ እንጀራ ዝቐየረ ስራሕ ፅዑቃ ውድብ እያ። ሀ.ወ.ሓ.ት. ሃገርና ከይትግቢ ሓሊኹምዎ ዝፀንሑ ማእለያ ዘይብሎም ድሕረታት ናብ ኣደባባይ ወፅዮም ከውዝቱ ክቕህሙን ተቃሊሳ ዝተዓወተትን ኣብ ምቅላስ እትርከብን ንባዕላ ኣነጻራ እትሪኤሉ ዝልካዕ ዝጭበጥ ዝደህሰስ ኮምፓስ ዝወነነት ውድብ እያ። / መቐሰ ካብ’ዚ ብብኸባቢኡ ዝተኸየደን ብሚደያ ዝተቐለሐን መድረኽ ተሃድሶ ዝወስድናዮን ዘስተውዓልናዮን ብዙሕ ክኸውን እዩ’ሞ ምስ’ዚ ፅሑፍ እናረኣኣና ኣብ ሓንጎልና ነመላልሶ/

ሀ.ወ.ሓ.ት. ንዘፀለሞዎ ከተፀልም ላሕ ዘይትብል፣ የግዳስ ብግልባጡ ጌጉኦም ኣሪሞም ኣብ ጎደና ዕቤትን ልምዓትን ደቂ-ሰብ ተሰሊፎም ከም ሰብ ክሓሰቡን ንህዝቢ ክጠቕሙን እትምዕድ ልቢ ኣዕብያ ብመስመር እትጎግዝ መስተውዓላይ ህዝቢ ባሕራ መስተውዓሊትን ለባምን ውድብ እያ።

ሀ.ወ.ሓ.ት. ንዝተኮሱላ ካብ ምትኳስ ሰኪንካ ምምዝዞን ኣስተምሃሮ ምሃብን እተቐደምን፣ዝደመያ ደመኛኣ ካብ ምድማይ ዝሞጀለ ሓንጎሉ ሓኪሙ ክድሕን ዘይተሓለለ ዓዕሪ ምክያድ ቀዳምነት ሰሪዓ እትጎግዝ ውድብ እያ። ሀ.ወ.ሓ.ት. ንድሕሪትን ንቕድሚትን እናተኸልዐ ዝነብር ኣብሪሁ ብዘይምውዳእ ሽምዓ እትግለፅ ብኣሻሓት ዓወታት ዝተፀምበለት መዓርገኛ ህዝቢ ዝፈጠራ መዓርገኛ ውድብ እያ።

1983 ዓ.ም ኣብ ከተማታት ማይጨው፣መቐለ፣ዓዲግራት፣ ዓድዋ፣ ኣክሱም ኣብ ዝነበራ ብዓብዕቲ ዝቐፀራ ካልኣይ ብርኪ ኣብያተ ትምህርቲ ብኣዝዩ ዝተጋነ ቁፅሪ ዘይግለፁ ተምሃሮ ነይሮም። ትግራይ ካብ’ታ ኣብ ኩሓ ዝነበረት ሓንቲ ንእሽተይ ፋብሪካ ሕሩጭ እዚ ዝበሃል መንግስታውን ዉልቀን ትካላት ትውንን ኣይነበረትን። ህይወት ትግራይን ዝሞላላ፣ብፍላይ ድማ ነቶም ፍሉይ ክንክን ዘድልዮም እኖታትን ህፃናትን ዝሞላላ ትካላት ባዕና ርሕቐትን ዳርጋ ሰማይ ነይሩ። ኣብ ለይቲ ንገዛዙን ናእሽቱን ማእኸለዎትን ትካላት ዘብርህን፣ ንማሸነሪታት ዘንቀሳቅሱን ሓይሊ ኤሌክትሪክ ምርኩብ ከም መሰረታዊ ጉዳይ ዘይኮነስ ከም ገይዪ ዝቐፀረሉ ወቕቲ’ዩ። ኣገልግሎት ቴሌቪዥን፣ሬድዮ፣ ስልኪ ምርኩብ ኣሽምባይ’ዩ ንሱኡንስ ንርኹብ እኳ ጋዶ!!!

ቅድሚ 25 ዓመታትስ እምበርክ ከም ሰብ’ዶ ንነብር ነይርና ኢና? ምላሽ እንበዝሕ እንታይ ዝብል ከምዝኸውን ርዳእ እዩ ። ቅድሚ 25 ዓመታት ባልቀት ድኽነትናስ ክትገልፃ እውን ዝኸብድ ነይሩ /እዚ እንትበሃል ሎሚ ድኽነት የለን ናብ ዝብል መደምደምታ ዘብፅሕ ኣይኮነን ግዳስ ብንፅፅራዊ ኣገላልፃ እዩ። ካብ’ቲ ኣብ ንዋትን ኣብ ገንዘብን ዝነበረና ድኽነት ኣብ ኣተሓሳስናና ዓሲሉ ዝነበረ ድኽነት መለክዒ የብሉን። ወዮ ዳኣ ንድሕሪት ተጎሲስና እምበር ሓደ እዋንስ እምኒ ኣቕሊጥና

ሐውልትታት እንሃንፀ፣ ብሰራሕቲ ሰነ-ህንፃ፣ንግዲ፣ ብወታደራዊ ሐይልን ብልሐትን ንእኒ ሮማ ቻናን ፔርሺያን እንዳረገን እንሐልፍን ምንባርናስ ታሪኽ ብመረዳኦታ ዝሓዘን ዘይዝንጋዕን እዩ። Munro-Hay ዝተብሃለ ፀሐፊ ታሪኽን ተመራማሪን ዝፀሓፎ ሓባር እማኝ እዩ፡-

“...Aksum was the only African State in ancient times, outside the Roman Dependencies, to issue its own national coinage. The Aksumite coinage lasted from about 270 AD, or a little later to the early seventh century, and seems to have been used in both external trade and international market transactions... No other African State south of the Sahara issued coins until the sultanate of Kilwa began coinage production possibly in the mid-tenth century (Stuart Munro-Hay; Aksum An African Civilization of Late Antiquity 1991)...”

ከንድ’ዚ ዝኣክል ዳኣ ንምንታይ ንድሕሪት ኣንቐልቁልና ፀዲፍና? ዝሰርሕን ዘሰርሕን ሰርዓት ጠፊኡ። ነዚ ተበሊዖም ከምዘይነሳእርር ኮይንና ከንወድቕ ከንርመስ ኣብ ሶፍትዌር ሓንገልና ድሕረታት ዝፀፃኑ ሰብ ረብሓ ናይ ደገ ሓይልታት ምህላዎም እውን ፍሉጥ’ዩ። ነዚ ሓደ መግለፂ ናይ ባዕልና እንብሎ እምነትን ሃይማኖትን ከምዘይብልና ናታቶም ካህናትን ጳጳሳትን እናሾሙ ቅዱስ መፅሓፍና ካብ ዝእዝዙ ወፃኢ ካብ ባሕቲ ናብ ባሕቲ ብበዓላትን ዝኸርታትን ተገሊትና እናወፃልና ድኽነት ንፃና ካብ ፈጣሪ ከም ዝተውሃበ ፀጋ ገይርና ከንሓስብን ከንቅበሎን ገይሮምና። 1967 ዓ.ም ፈ.ሊ.መ ብ1983 ዓ.ም ተፃዕቱ ብዕሊ መሰርሕ ናይዛ ሃገር ዝኾነ ሰርዓት ህ.ወ.ሓ.ት እዩ እምበኣር ኣብ’ዚ መዳይ ዘምፀኦ ሱር ቆስ /breakthrough/ ለውጢ እዩ ከሳብ ሕዚ ከግለፅ ብዝገበኦ ዕሙቀት ዘይተገለፀ። እዚ ሰርዓት እዚ ኣብ መዳይ ኣተሓሳስባ ዝምፅእን ኣብ ባይታ ዝተረጋገፀን ለውጢ ቃላት ከገልፁዎ ዓቕሚ ንኢሱዎም፣ ወይ እውን ፀሓፎ ናይ ምግለፅ ዓቕሞና ደኺሙ። ስለዚ እምበኣር ህ.ወ.ሓ.ት ብቻላት ከትገልፃ ካብ ዝኹብድ ከቢድ ህዝቢ ዝተፈጠረት ረዛን ውድብ እዩ።

ቅድሚ 1983 ዓ.ም እዩ ብሰንኪ ምሒር ድኽነት ሰብኣይን ሰበይትን ቤተክርስቲያን ዝሳለምሉ ድርብ ነፀላ ስኢኖም፣ ነታ ዝርከቦም ሓንቲ ነፀላ እቲ ሰብኣይ ከሳለም እንተኸይዱ እታ ሰበይቲ ኣብ ገዝኣ ተኸርምያ ትፅነሐሉ፣ እታ ሰበይቲ ቀዲማ እንተኸይዳ ድማ እቲ ሰብኣይ ገዝኡ ንድሕሪት ዓፅዩ ዝፀበየሉ ሕሱም ወቕቲ ኢና ኣሕሊፍና። እቲ ዝግርም ድማ ኣብ ምድረ ገነት እናተቐመጥና እኮ እዩ። እቶም ብ1977 ዓ.ም ኣብ ኮረም መፅለሊ ጣብያ ጋንዶ ብሰንኪ ሕማምን ጥሜትን ዝረገፉ ኣማኢት ሸሕ ንፀሃን ፣ ፀገሞም ከይኣኸሎም ወፅዓን በደልን ልዕሊ ዓቕሞም ኮይኑ ዝፈትወዎ ዓዶም ሓዲጎም ናብ ሱዳን ንሰደት ዘምርሑ ትግራዎትስ ኣይ ናይ’ቲ ሸዕኡ ሃገር ዝመርሕ ዝነበረ ‘ነበሰ-በላ’ ሰርዓት ግዳያት እንድዮም ግዲ።

ለካቲት 11/ 1967 ዓ.ም ውድብ ህ.ወ.ሓ.ት ጀሚራቶ ግንቦት 20/1983 ዓ.ም ብጥሙር ቅልፅም ህዝብታት ንሕሱማት ፀላእቲ ዝሰፃረ ሰርዓት ዘይተቃፅልን ምቅርትን ፀሓይ ወሊፀ ። ከም ብሄር ካብ ቀልቀል ሞት ወፂእና ኣብ ጎደና ህላወ ደው ኢልና። ብመሬትና፣ ብሃፍቲ ተፈጥሮና፣ ብመስሕብ ቱሪዝምና ብኸልኦት ፀጋታትናን ድፍኡ እውን ስኡናት ኣይነበርናን። እንታይ ዳኣ እዩ ከም ደቂ ዛግራ ፍቕዶ ብዘይሕጋዊ ሰደት ፋሕ ቈንግራሕ ዘብለና ዝነበረ? ምላሹ ፍሉጥን ፍሉጥን እዩ። ንህዝቢ ንሃገርን ንተፈጥሮ ፀጋኣን ብኣግባቡ ዝመርሕን ዘመሓደርን፣ ልዕሊ ትሕትነት ኣወጊዱ ዕርያ ሰርዓት ዝተክል፣ ሰማዊ ዘይኮነስ ሓቃዊ ጎደና ዲሞክራሲን ልምዓትን ወግሐ ፀብሐ ዝኹስኩስ ብልሐትን መረሕነትን ስለዘይነበረ እዩ። ነዚ እያ እምበኣር እያ ለዊጣ ካብ ሊቅ ህዝቢ ዝተፈጠረት ሊቅ ውድብ ህ.ወ.ሓ.ት.።

ድሕሪ 1983 ዓ.ም ልዕሊ ሓደ ሚሊዮን ትግራዎት ተምሃሮ ኣብ መኣዲ ምሁሮ ከቲቶም እንትርኢ፣ መቐለ፣ ዓዲግራት፣ኣክሱም፣ፊያ ዝበሃለ ዩኒቨርሲታት፣ ኣብ ከተማታት ማይጨው፣ መቐለ፣ ወቕሮ፣ዓዲግራት፣ ዓድዋ፣ ኣክሱም፣ሸረ-እንዳሰለሰ፣ ብመንግስትን ብውልቀን ዝመሓደራ ዝተፈለለያ ኮሌጃት ተተኺለን ብዓስርተታት ኣሻሓት ዝገመቱ መሃዘቲ ምሁራን

መናእሰይ ፈርዮም እንትርኢ ሓደ ሓደ ጊዜ ሕልሚ ይመስል፣ ሕልሚ ዘይምዃኑ እንትትገሃድ ድማ ታሕጓስ ደረት ይሰካነሉ። እዚ ሰቅ ኢልካ ዘይኮነስ ቦታ ካብ ተቓሊሱ ዘይሕለሎ ህዘቢ ዝተፈጠረት ዘይሕለላ ውድብ ህ.ወ.ሓ.ት. ዝተረጋገፀ እዩ።

ልዕሊ 24 ወረዳታት ትግራይ ወርቅን ዝተፈለለዩ ክባር ማዕድናትን ይውናና፣ ስቡሕ መሬት፣ ዶግግ፣ ሓውሲ ዶግግን ቆላን ክባቢ ኣየር ትግራይ ንሕርሻ ኣዝዩ ዝሰማዕዎ፣ ንህቢ ኣኖርዮሉ ደርሆ፣ሓሰማ እንተብልካ ግመል፣ ዋላ እውን ናይ ዓዲ ውሽጢ ይኹና ናይ ደገ ኣላሕም፣ ኣብዑር፣ ኣባል፣ ኣባጊዕ፣ ኣኖራሰ፣ ኣእዱግ ካልኦት እንሰሳት ንምፍራይ ብጣዕሚ ተመራቢ ምዃኑ ምሁራን ብመፅናዕቲ ኣደጊፎም እንትነገሩ ህዘበይ ብታሕጓስ ክትርጋእ ይብል።

ወያ ሓንቲ ክምሓሙስ ኣብ ትግራይ ዝነበረት ፋብሪካ ሕሩጭ ኩሓ ብትእምትን ካልኦት ሰብ ዉልቀ ሃፍትን ብዝውነና ብርክት ዝበላ ኣኖራይቲ ትካላት ተተኪእ ፣ እሞ ድማ ጠለብ ዉሽጢ ዓዲ ካብ ምዕጋብ ሓሊፈን ኣብ ኣህጉርረ ኣኖራካን ዓለምን እውን ክወዳደራ ዝኸኸለ ምዃንን እንትግንዘብ ብልበ ምልኣት ህ.ወ.ሓ.ት.ስ እንኳህ ናትና ኹነት ኢልካ ትቁርሕ ።

ኣብ'ታ ኮሎኔል መንግስቱ "... ንመዐደጊ ጃክ ዝኸውን እቶት እኳ ዘይርከበላ..." ኢሉ ዘባጨወላ ትግራይ፣ መድሓኒት ሰብን እንሰሳን ፈርዮ እንትቐርብ፣ ዓበይትን ናእሽቱን መኪናታት ተገጣጢመን፣ ኣብ ጎደናታት ትግራይን ኢትዮጵያን እንትሕንባር ኢኻ ታሕጓስ ልዕሊ ዓቕን ይኹን።

ተካእቲ ዘፍርዮ ኣደታት ዝሕከማሉ መስርሕ ሕክምና ሰፊሖ፣ ተረኩብቲ ፅባሕ ዝኹኑ ህፃናት ዕብዮቶም ካብ ዘተኣገጉል ሕማም ክመሓሩ ዘኸኸለ ዝተማልኦ ክታቦትን ሕክምናን ብቐረበኦም ዝረኽቡሉ ባይታ ተመቻቻዩ እንትትርኢ፣ ምስ'ቲ ሰኣን እኹል መግብን ሕክምናን ብሕንጻዮም ዝሞቱ ብርክት ዝበሉ ትግራይን ሓናጡ ዝመትሉ ዝነበረ ጊዜ ብምንፅፃር (እዚ ጉዳይ'ዚ ሎሚ እውን ሚእቲ ሚእታዊ ተገቲኡ ኣብ ዝብል ጫፍ የለኹን) "ኣንታ እዚ ለውጢ እዘስ...እናሰሰነ ዳኣ ይቐፅል" ዝብል ሰናይ ትምኒት ይወርሰካ።

ልዕሊ ኹሉ ዘሐጉስ ግን ልዕሊ 56.1 ሚእታዊ ትሕቲ መስመር ድኽነት ዓሊሉላ ህዝባ ምቕላብ ተሳኢኦ ፍቕዶ ሰደት እትዘርእ ዝነበረት ትግራይ፣ ብብስለት ኣመራርሓን ዓዕሪ ህዝባን ዝነበረ ድኽነት ናብ ልዕሊ 23.2 ሚእታዊ ክትንክዮ ተሊማ ትንቀሳቀስ ምህላዎ እዩ። ዝዚ መርኣያታት ዝኹኑ ኣብ ከተማታት ኣብ ስራሕቲ ንግድን ኢንቨስትመንትን ብምስታፍ፣ ኣብ ገፀራት ትግራይ ብስራሕቲ ሕርሻ ቁፅሮም ዘይንግቑ ሚሊኒየራት ይፍጠሩ ኣለው። ብሓፈሻ ሳእኒ ምውዳይ ዝሓርሞም ዝነበረ ደቂ ሓረሰቶት ጫማ ምውዳይ፣ፅቡቕ ክዳን ምኸዳን፣ ፅቡቕ መግቢ ምብላዕን ምስታይን ዝጀመርሉ ሓቃዊ መንገዲ ህዳስ ኣብ ዝተትሓዘሉ ወቕቲ ፈጠራላ ህ.ወ.ሓ.ት.።

ርግፅ ዝበፃሕናዮ ምስ ዝሓለፍናዮ እንትነፃፀር ኣዝዩ ኣዝዩ ዘሐጉስ እዩ። ግንከ ምስ'ቲ ዝፀንሐ ዓሚዮቕ ኩለመዳያዊ ድኽነት ኣነፃፃርና ክንበፅሖ ዝግበእና ገና ገና ምዃኑ ርዳእ እዩ። ናብ'ቲ ዝተለምናዮ ንክንበፅሖ ግን እቲ ዝወነንናዮ ኩለመዳያዊ ናይ ለውጢ ፀጋ ናይ ምስትምቓርን ናይ ምዕቃብን፣ ክይትሓል ናይ ምሕላውን ዓቕምና ክብርኽ ኣለዎ። ምኸንያቱ እቲ ሎሚ ወኒንናዮ ዘለና ምዕሩይ ጎደና እዩ ናብ'ቲ ፅባሕ እንበፅሖ ተብሃጋይ ለውጢ ዘናጥረና። ስለዚ ኣብ ደገን ኣብ ውሽጥን ዘለና ብነብሲ ወከፍ ነቲ እንብህጎ ክንበፅሖ ዘኸኸለና ወፈዶ ክነወፊ ግድን ይኸውን። ብኣውሩኡ ግን እዚ ሕዚ ዝህ ስርዓት ተኸሊዎ ዘሎ ወርቃዊ ዕድል ካብ ኢድና ክየምልጥ ኣብ ምሕላው "ንስኻ'ባ...ንስኻ'ባ" ክህሉ የብሉን። ኣብ'ዚ ሓበራዊ ዋኒን ብሓደ ልቢ ከም ሓደ ሰብ ሓሲብና ተግባራዊ ምላሽ ክንህብ ብሄራውን ታሪኽውን ግቡእና እዩ።

ኣብ ሓንቲ ከተማ ትግራይ ዝርከቡ ወላዳ ንሓደ ማዕኸን ዜና ትግራይ ዝበልዎ ኣብ'ዚ ብኣብነት ምግላፁ ኣገዳሲ እዩ። ዕድመ ፀገብ ወላዲ እዮም። ብዛዕባ ኣብ ደደቢት ተወሊፁ ዝተዓወተ ቃልሲ እኹል ግንዛብ ኣለዎም ጥራሕ ዘይኮነስ ኣብቲ ቃልሲ እውን ኢዶም ሓዊሶም እዮም። ምስ ጋዜጠኛ እናወዋግዑ፣

" ሰማዕ እዚ ወደይ...ሃፍታም እናሃለወስ ድኻ ዝበሃል'ዶ ትፈልጥ?" ክብሉ ሓተቱዎ፣

ጋዜጠኛ ሕቶኦም ደንዕዎቻቸው። ዓይነት ሐመድን ምስክርም ገራሙኒዎቻቸው። ምክንያቱ ሃብትን ድክነትን ሐውን ሐሰርን ዳኦ እምበር፣ ማይን ፀባን ምኅኒም ዘይተገንዘበ ይመስል ብተመስጦ ይሰምዳል።

“ሰብ’ይ ሃፍቲ እናሃለዎ ይደኪ እዩ? ኣባህላኹም ኣይተረደኦንን?” ኢሉ መለሰሎም ካብቶም ዕድመ ዝመሃሮም ለባም ወለዱ መዓር ዘለዎ ቁምነገር ከምዝዘነብ እናተሰፈወ።

“ እወ ሰብ ሃፍቲ እናሃለዎ ይደኪ። ሰብ ገንዘብ እናሃለዎ ብገንዘቡ ዝደለዮ ክገብር ዘይክእል እንተኾይኑ ሃፍታም ዘይኮነስ ድኻ እዩ። እሞ ኣብ ጊዜ ደርጊ እማ ዝሃፍተምካ እንተሃፍተምካ እውን ድኻ ኢኻ፣ ብስሩ እውን መጠን እትውንኖ ሃብቲ እውን እኮ ይትመነልካ እዩ ። ‘ብውልቀ ሰብ ደረጃ ልዕሊ እዚ ገንዘብ ምሓዝ ኣይፍቀድን’ ተባሂሉኮ ተኣዊጁ። ዋላ ሃብታም ኮይንካ ብተን ክትሕዘን ዝተፈቐደልካ ገንዘብ እውን እማ ቅርሻኻ ሆኞ ኣቢልካ ብነፋሪት ምኻድ ዝከኣል ኣይነበረን። ነፈርቲ ወግእ እምበር፣ ህዝብን ንግድን ዘመላልሳ ነፈርቲ ዝዓርፉሉ ዘይነበረ። ስለዚ ሽዑኡስ ሃፍታም ኮይንካ እውን ድላይካ ክትሰርሕ ዘይትክእል ድኻ ኢኻ ማለት እዩ። ናይ ሃፍታም ድኻ ትርጉሙ እዚ እዩ።” ኣሎም መለሰሎም። ጋዜጠኛ ብተመስጦ ክሰምዶም ፀኒሑ።

“ሎሚኻ?” በሎም፣

ፍሽክሽኽ እናበሉ “ ሎሚ ዳኦ ኣንታ ወደይ መንእሰይ ኮይንካ’ያ እንተተፍጠር እንድዩ ዘብል። ገንዘብ እንተሃልዩካ ካብ ሐመራ፣እንዳስላሰ-ሽረ፣ ኣክሱም መቐለስ ብነፋሪት ኣብ ደቓይቕ ኣዲስ ኣበባኻ ድርግም እዩ እምበር፣” ብምባል ኣስሐቐዎ።

ዕድመ ዝሃቦም ወለዱ ኣብ ትግራይ ብሓፈሻ ኣብ ሃገርና ኢትዮጵያ ዘሎ ለውጢ ብኸምዘን ልዕሊ እዘን የስተማቕርዎ። ምክንያቱ ዘዝወለዱዎም ደቐም ብሕብርታት ዓዕዳን ቀይሕን ራዕዲ ብዓረር ጨካናት ኣብ ቅድሚኦም ተደፊኦም ኣብ ኣደባባይት እንትሰጥሑ፣ እዚ ከይኣክል ‘ደቅኹም ናይ ዝተቐንፀልሉ ዓረር ዋጋ ክፈሉ’ እናተብሃሉ ዝሓለፉዎ ፀልማት ጊዜ ፈጻምም ስለዘይርሰዕዎ። ነቲ ሕዚ ዝኒህ ሃዋሁ ንምምግእ ዝተኸፈለ ዙርያ መለሽ መስዋእቲ ብገንዘብን ንዋትን ዘይትመን እሞ ድማ ዘየጣሰን ኣዝዩ ኣዝዩ ክባርን ምኅኒ ኩሉ ለባም ይርደኦ እዩ። ነዚ ክልወጥ ብሱል ኣመራርሓ ዝሃበት ድማ እታ 42 ዓመታ ዘቐፀረት ውድብ ህ.ወ.ሓ.ት. እያ።

እሞኻ?

ልዕሊ 60 ሺሕ ሰውኣት፣ 100 ሺሕ ጉድኣት ኣካል፣ ብሚሊዮናት ብር ዝገመት ዕንወትን ጥሪትን ንዋትን ዝኸፈልናሉ ዓወት ክቕፅል እምበኣር ተካእቲ ግቡእና ንምብርካት ከመይ ተዳሊና ኣለና?

- ልዕሊ ነብስና ንህዝብና ኣቐዲምና ክሳብ መስዋእቲ ህይወት ንምክፋል፣
- ፈተናታት እንትገጥሙና ውልቃውነት ራሕራሕና ብውዳብን ብፅንዓትን ክንሰግሮም፣
- ነቲ ባይታን ባሕርን ኩሎም ዓወታት ዝኾነ ህዝብና ኣብ’ታ ብካርዱ ዝሃበና መንበር ኮፍ እንተብለና ተኣማንነት፣ቅንዕና፣ሓቕነትን ህዝባውነትን ዓጢቕና ልዕልና ሕጊ ብትረት ደው ብምባል ዳልዋ ዘይብሉ ኣገልግሎት ክንህብ፣

ብኣጠቓላሊ ‘ፈተናታት ኩሎም ትሕቲ ሞት እዮም፣ንሕና ግን ሞት እውን ኣየንበርክኻናን’ ዝብል ዘመን ተሻጋሪ ስንቂ ጀጋና ብውነ’ይ ሒዝና ኣለና?።

እዚ ዓቲርናዮ ዘለና መንገዲ ሓምለዎይ ለውጥን ህዳሰን ከይኹለፍን ፖለቲካዊ ኪሳራ ገጢሙና ከምቲ ሕሉፍ ናብ ዘመነ ድቕድቕ ፀልማት ከይንምለስ፣ ኣብ ኢድና ዘሎ ማናን ኣብ ዙሪያና ዘሎ ኩነታትን ብዕሙቀት’ይ ንርደኦን ነስተብህሎን’ይ ኣለና? እቲ ከም ህዝቢ ካብ ብርሰት ናብ ህልወ ዘሰጋገረና ንፁር መስመር ህ.ወ.ሓ.ት. ኣብ መትንታት ደምና’ይ ይመላለስ ኣሎ?።

ፀላእቲ ህዝቢ ትግራይን ውድቡን ተንኮል ክፍላትን ጥፍላትን ካብ ምእናብ ንፃት እኳ ኣዕሪፎም ኣይፈልጡን። ንምንታይ ከንድ'ዚ ዝኣክል ዘይበሊ ተንኮል ክፍላትን ጥፍላትን ኣብ ልዕሌናን ውድብናን ይፍሕሱ ብቐንዱ ባዕላቶም እኳ ዝፈልጡዎ እንተኾነ፣ በቲ በለ በቲ ቀንዲ መንቀሊኦም ግን “ንሕና ዘይሰራሕናዮ ፀብሕን...ዘይባረኸናዮ መኣድን” ዝብል ስንኩል ምኽንያት እዩ ። እቲ ምንታይ ንብዙሓት ኣህዛብ እዛ ሃገር ብዘግለለ ሓደ እምነትን ሓደ ቋንቋን ፖሊሲኦም ነዛ ዓባይ ሃገር ድሕሪ ኩሉ ሰሪዑዎምዎ ነይሮም፣ ተኣምረኛታት ተቓለሰቲ ዝወለደ ተኣምረኛ ህዝቢ ትግራይ ወርቃዊት ዘይትትካእ ሂወቱ ንርትዓዊ ቃልሲ ኣህጉሩ፣ብሃር ብሃረሰባትን ህዝብታትን እዛ ሃገር ብዙሓትን ሓደን ኮይኖም ሓብሒሎም ብዘገወዱዎ ቃልሲ (ድሕሪ ውድቀት ስልጣን ኣክሱም ተራእዩ ብዘይበሃል መልክዑ) ሪኣቶ ዘይትፈልጥ ሓምለዊይ ምዕባለ ስለዘገዙዎዎ፣ “እዚ ንብዙሓት ዘስደመመ ሓምለዊይ ለውጢ ብኣና እንተዘይተመዘገቡ ኣይኖትናን...የናታቱ እውን ንሕና ስለዘይባረኸናዮም ኣይኖትናን” ብዝዓይነቱ ዕሙት ዕልኢት “ብድሕሪይ ዳንዴር ኣይትቡቀሊ...” ኣብ ፀለመና ውዲሎም ክሓድሩ ፀሓይ ትዓርቦም ኣላ። እዞም ሓንጎሎም ብኸፍኣት ሞጂሉ ሰሰናዩ ክሓሰቡ ዘይኸእሉ ትምክሕተኛታት ንፃናን ውድብናን ዘቆናፅብ ሓበሬታ ዝህቦም፣ ንፃና ምስኦም ኮይኑ ዘናሸወናን ዝፀርፈናን ቀራን ሸይጣን ዋለ እንተዝኾን ንዕኡም ታወት ቀሪዎም ዝሰግድሉን ዘወድስዎን ቅዱስ መልኣኹም እዩ።

ሀ.ወ.ሓ.ት. ደጊም ናትና እዩ። እቲ ፖለቲካዊ መሪሕነት እውን ናትና። እቲ ክንሕሰቡን ድቃስ ክንሰእነሉን ዝግባእ ግን እቲ ዕውት ቃልሲ ብቑብብል ወለዶታት ንምቕፃሉ ክንከፍሎ ዘለና ኩለመዳዳዊ ወፊያ ክብደቱ፣ ዕምቆቱን ርቀቱን ተሰዊጡና ድዩ?። ብኣጠቓላሊ ኩሎም ካብ ውሽጥን ደገን ዝገጥሙና ሸጣራታት ውዲታትን መናኒህና ንምድርባይ ዘኸእል ብቐፅ ፖለቲካዊ ሰብእና ወኒንና ዲና?። ከም መጠን ተካእቲ ፖለቲካዊ መራሕቲ እዚኦምን ካልኦትን ዘዋዕኡናን ኣካል እዚ ወርቃዊ ቃልሲ ክንከውን ዘኸእሉናን ሕቶታት ንምምላስ ቐጂሓት ዲና? እዚኦምን ካልኦትን ሕቶታት ብኣግባቡ ዝምለሱ ብኣና እዮም።

ኣብ መጠቓላሊ ውድብ ሀ.ወ.ሓ.ት. ኣሸንግይ'ዶ ብብልሒ ኣመራርሓ ኣሚኑ ዝተረብሐን ዝኾርዐን፣ እቲ ለይትን ቀትርን ንውድቀታ ሕሰብን ሕልምን ዝሓደር እኳ እንተይቀረየት ናቱ ክትከወን ዝምነያ መምስ መድረኹ እናበልሐት እትጉዓዝ ኣብ መሰረታዊ መትከላታ ዋጋ ዕዳጋ ዘይትገብር ካብ ሃገር ሓሊፋ ንኣህጉርና መርእያ እትኸወን ውድብ እዩ። እዚ ብኣግባቡ ክትሓዝን ክውረስን ይግባእ። እዚ ሰሪፁናን ተሰዊጡናን “ኣዛ ለባም ህዝቢ ፈጠሩዎን፣ለባም ህዝቢ እትመርሕ ለባምውድብ ሀ.ወ.ሓ.ት.ስ ብሓቂ እንኳስ ናትና ኾነት ” እንተበልና ግቡእ እዩ። እዚ ዓትዒትና

ትግራይታይ

ኣይትረግረምን እንዶ

ኣንታ ተዓዋታይ፣

ወያነ

ኣይትረግረምንዶ

ክዓመዮ፣

እናበልና፣ውድብና፣ክይትኣርገና ኣናኹስካስና መምስ መድረኹ እናኳሓልና እናሰኣልና ተተካእቲ መራሕቲ እናሳሓልና እስቲ ድማ ኣብ መበል 43፣44፣45 ዓመታ ድማ ብዓወት የጋንዮና።

//////